

OU ZANFONA SEMANAL—D' ALEGRIAS OU DE BÁGOAS.—SEGUN QU' O POBO GALLEGO S' A DIVIRTE, CANTA OU LAYA.

PRECIOS DE SUSCRICION

N-a Cruña, OITO cadelos pequenos ó mes—Fora NOVE id.—Número solto UN can grande

AS ACONOMIAS N-O PRESUPONTO MUNICIPAL.

Qu' o noso auntamento, ó igual de todol-os d' España, e tá empeñado e-o Estado e co-a provincia —e-o esta última n'unha proporeion escandalosa —de puro sabido s' esquence; que de tempo acó e en progresion costante ven enxugando con *déficit* o presuposto, e que pol-o tanto s' impón a obrigacion de castigar os gastos hastra donde sea posible, é cousa tamen por demais sabida, e tendo todo esto en conta o ilustre auntamento, e inspirándose os non menos ilustres concexás n-o deber qu' entrana a delicada misión que lles foi cometida pol-o pobo de velar por seus intreses, dicídense á romper pol-o camiño d' as aconomías, y-encarándose co-a xa misérrima consinacion pra o servicio d' incendios métenlle un suco qu' a parte pol-o medio, fundándose en que si d'as 2.000 pesetas presupostadas o ano pasado pra tal servicio invirtíronse solo 1.000, débese redocir á metá.

¡E ló modo d' argallar! Hoxe que total-as pobracións de mediana importancia tenden á mellorar este qu' é sin disputa o primeiro entre todol-os servicios públicos, organizand' o corpo de bombeiros e procurando dotálo d' o material moderno, tales razonamentos e desatentacion é provocar a censura d' as persoas sensatas. Ademais, o material hoxe existente deteriorábase tanto mais canto menos funciona, e o pouco que s' invirtiu o ano pasado en repa-

ralo fai supoñer pr' o ano entrante a necesidá de moitas recomposició:.

Outra d' as aconomías é a realizada n-o alumbrado público, importante 11.000 pesetas: non creyan nosos leutores que n-esta aconomía van comprendidos os farós d' os paseyos e outros sitios céntrecos donde hay verdadeiro luxo n-o alumbrado, e como tod' o que solo responde ó luxo, innecesario: suprimense luees n-as ruas extremas que xa viñan sendo abondo desatendidas sin duda porque os veciños d' elas son menos cidadanos que calquer outro e vallan menos as suas narices, caso d' escachizalas n' unha noite escura; é dicir que donde hay pouco alumbrado quítase ainda, sin duda por aquilo de «Pra estar ás escuras non fai falla can-dil».

Pro donde verdadeiramente deberan facerse aconomías, n-o persoal, non solo é tallada de respecto sinon que se lles aamenta o sueldo, como sucede e-o d' o sacratario que s' alevou en 6.000 reás mais ó ano, e os d' os mélecos ós que, anqu' en pequena cantidá, tamen s' aumentaron.

Despois de tolo atopamos un méreto n-este modo de facer administracion, o de ser enxebre e puramente español: na la pol-o servicio en sí mesmo e todo pra o persoal; suprimese o pan, pro mércase outro coitelo mais.

O pronósteco, pois, pra o próusimo ano aconó-

mico é como sigue:—Haberá pouca luz, e ó tenor os fondos municipás estarán sempre en cuarto menguante; eclipse visibre n-a Cruña d' a pretendida popularidá d' algús, tempo revolto con grandes nubarrós que darán marxen á moitos trompicós n-o auntamento.

LERIAS

—Vamos á ver, nosō amo: onte estivo o maeso d' o meu auntamento quentándonos os oídos á catro boiros como eu, discurrindo sobre as desigualdás sociás; a inxusticia d' esa difrencia entre o lixo e as comodidás d' uns e a miseria d' os mais; a tiranía d' o capital sobre o traballo; a necesidá de botar abaix' o edificio social e erguer outro novo sobre non sei que cimentos; en fin, dixo outra porcion de cousiñas moi boas, concruindo por pronostecar o pronto reinado d' a xusticia que traerá unha cousa qu' él chamon era de pas, de traballo e d' igoaldá. ¿Pódeme vosté esplicar algo d' estas cousas?

—En canto ós def utos qu' o maeso vos apuntou n-a sociadá, non vai descamiñado; pro eu teño pra min que, sin embargo de poderse corrixir en gran parte, están n-a masa social porqu' eisisten n-a natreza d' o home: entre opersores e opirmidos non hay mais difrencia qu' a que vai de ser podroso á ser impotente, e si poidese chegar un pobo á mais absoluta posesion d' a soberanía, desde aquel instante escomenzaba á ser escravo. Pol-o que respenta á posibiliá de qu' esa transformacion chegue pronto, nego, porque loita con moitas dificultás e son *Jucubraciones* que distraen a atencion d' as crases mesmas á quen halagan d' oxetos mais cercanos e d' outras loitas de resultados mais práuticos.

—Quer dicir que seguirán as cousas com' están: os qu' esprotamol-a terra, sin catar os tratos d' ela: os braceiros aló y-aquí n-a vila, medio mantidos e medio espíidos; os artistas reéndose a ferramenta; e en cambeo as numerosas crases civís, militares e eclesiástecas vivindo n-o regalo e disfrutando d' os bés que non traballan?

—Non dixen tal cousa, e von vendo que me farás crebar a cabeza en valde. O que si ch' aconsello é que non f' gascase li esas doutrinas qu' ás veces pradican os mais enenigos d' o progreso d' o pobo pr' a partal' d' o verdadeiro camiño que deben seguir. Craro qu' est' orden de cousas non pode continuar así; pr' o mellor medio que teñen unhas crases pra sobrepoñerse á outras é a instrución, a virtú e o traballo, condición a primeira que por disgracia no abenda hoxe n-as crases de que falamos.

—E como demóncaro quer vosté que nos instruyamos aló n-aldea?

—Xa o sei, era nazasario denantes millorar as condicións d' a vosa susistencia, por mais que son duas cousas conseroentes unha d' outra e non sei eu cal d' elas

é a anterior; pr' os d' a vila están en circustancias mais favorabres e non s' aproveitan d' elas, e a taberna e o lupanar soén ser os centros de recreyo d' os mais, así como hay algús outros que crendo sibil-o tramo qu' os separa d' as crases enmediatas superiós, esprémense e saquirificanse por igoalalas n-o exterior, xa que n-a instrucion non queiran ou non poidan, sendo tan viciosos n' un caso como n-outro. Desengánate, as crases traballadoras viven moi distraidas e divorceadas entre sí; e deberan unirse pr' axudarse en tod' o que teña por oxeto os fins naturás d' a vida.

—E saba vosté que vou caendo n-a conta de que si nos uniramos valiamos moito mais?

—¡Canté! Xa ch' o creyo como qu' en vosoutros está o número, a forza, o traballo e a producion, todo menos a armonía qu' o intrés comun establece n-outras crases; pro como vosoutros careceades de luces propias andades á cegas e ides por donde vos levan xa os que pertenden levaros atrás, es que vos din que non vos movades d' o sitio e os que vos amostan un punto n-o lexano hourizonte ó que nunea chegaredes.

—E á quen lle parece á vosté que debemos seguir?

—A ningún d' os tres, porque non se debe volver atrás, nin pr'arse nin botar á correr.

—E logo?

—Débese seguir adiante, pro camiñando con paso seguro, buscando as solucións mais práuticas e inmediatas, e axudand' ós poucos que con boa fé as persiguen, sin esquencer qu' o maor enemigo d' o pobo é o que li' inculca doutrinas qu' as crases conservadoras temen ou finxen temer.

CÁNTIGAS

O SQUIRBANO D. BARTULO.

A meu querido lirmán político D. Vicente Carnota.

A aldea é céo d' o poeta,
d' a Natura n' os amores,
y-o inferno d' os labradores,
pois que sirve d' alcagueta
ós desmás d' os seus señores,

(.....)

Eravos un esquirbano
longo, enxoit' e moi hosudo,
que vistía de chaqueta
marel' e de paño burdo,
chaleco de terciopelo
con códia por xunt' ós bulsos
e ó derredor goarnecido
por cadéa d' ouro puro
que daba volt' o pescozo
e viña recaer xunto
un forte relós de prata
inda mais grande qu' un puño,
que tiña unha campanela
que tocab' a hora en punto,
e d' esa sorte sabía
por denoite e pol-o escuro

á qu' altura iba d' a vida
 o esquirbano D. Bartulo:
 seu pantalon era ancho
 desd' a centur' hast' os muslos
 y-abaix' en ves de campana
 tiña figura d' embudo,
 o coor d' él azulado
 e xa tiña tanto uso
 que s' o ferveran, de fixo
 daba mais grasa qu' un unto;
 traguí' á máis uns zapatos
 de becerro branco, duros,
 con duas sóas e média,
 e d' o calcañal tan curtos
 que d' as calzas de lan branca
 deixab' entrever os puntos;
 cran d' as prantas ferrados
 de brochas, nada mais xusto,
 e d' o contraforte, fortes,
 d' as correas, correndos;
 o sombreiro que gastaba
 mais que sombreiro era pucho,
 e mais que puch' era un molde
 de facer xerros de Buño;
 acaso com' este home
 era por demais sesudo,
 quitab' á cabeza as nãs
 pois comprendia qu' o mundo
 por cabezas moi volantes
 sempre xiringado anduvo;
 tamen gastaba un pariagoas
 longo, róxelo e con puño
 de corno volto, e n-o extremo
 tiña traballad' o busto
 que nia ben dicia ó dono
 nin ben somellab' un burro;
 mais o caso é que d' aberto
 tornara ben d' o deluvio,
 s' acaso se repitise,
 o cal abofellas dudo,
 pois non creyo n-o primeiro
 para creyer n-o segundo,
 y-ó fin, por non ser pesado
 en pintar punto por punto
 ó meu señor *Suda-tintas*,
 que non entend' o dibuxo;
 pasaremos á outra cousa,
 qu' é ben agradar ó público.
 Xa sabés, meus raparigos,
 o qu' é unh' aldea ou un burgo
 donde soilo hay catro casas,
 e mais que casas currunchos
 en que *vevetan e beben*
 homes que chaman de rumbo,
 cal é, *verbi gratia*, o alcalde,
 o sa-cerdote tripudo,
 sacretario enredador,
 xuez de caletre curto,
 farmacéutico usureiro,
 maeso fraco e orelludo,
 abogado que fai preitos
 de calquer crase d' asuntos
 y-o mesmo manex' a pruma
 qu' a empallada par' o cucho,
 percuradores que buscan
 as contendas tras d' os curros
 gulismeand' o que pasa
 n-os fogares d' os farrucos
 pra dempois metel-a intriga

e d' éla sacar bon lucro,
 y-ó fin, que tod' esta xente
 xa leva n-a frente o escudo
 de *cabaleiro-rapiña*,
 de *podros* e de brute,
 de soberbio mandarin.
 y-ó cabo de verme inmundo.
 E si sabés todo eso,
 sin espromer o de-curso,
 sacarés en consecuencia
 qu' aquel curial á qu' aludo
 debía de ser gran peixe,
 un d' eses peixes mamudos
 que se comen d' os pequenos
 tres centos de cada pulo.

Tiña n-a casa unha ama
 desque quedara veudo
 d' a sua terceira dona
 que consomir' á desgustos,
 e servialle de gancho
 pra cando viña un cazurro
 á pedir que trampérase
 d' a sua partixa o cupo,
 raspando n-a d' os demais,
 aumentándoll' algun número
 á dereita d' o tota'
 d' o que deixara o petrucio
 á parte d' él, ou cambiase
 o d' os pé, par' o curuto
 n-a causa que lle formaron
 por darlle un pau á Perucho,
 ou por roubal-os castaños
 d' o seu veciño Facundo,
 ou facer unha mangueira
 d' un alléo pau de buxo;
 d' aquela a señora Andresa,
 cal águila qu' o cabuxo
 vé lonxe debaixo as garras
 pacer entr' os garabullos,
 inchab' o pouco que tiñan
 qu' inchar os sens vellos músculos
 e' a sangre que lle fervia
 e' avaricia e o estímulo,
 y-espeldraxándose drento
 d' o curral, como n-o púlpeto
 tamen s' espoldrex' o crego
 ó ver protestante arguendo
 aquelas suas doutrinas
 qu' éles defenden á sucros,
 decialle moi quedifia:
 "Eu te sacarei d' apuro,
 porqu' ó fin tel-a xusticia
 d' a tua parte, eu o xuro;
 mais fixeches ben por eso
 ó vir, que por sóos cen duros
 que lle dés ó meu amiño
 háste facer de seguro
 con todos eses lugares,
 ou librate d' os escuros
 calabozos d' o presidio,
 ou d' a forza á qu' atribuyo
 irias pronto á parar
 por delito tan grayudo".
 O paisano ben sobado
 e por Andresa maduro
 propoñíall' ó esquirbano
 o caso, mais él ceñudo
 contestáball' ó principio:
 —Falsario, ladrón, verdugo,

¿tí vesm' á compormeter?
vaite d' ahí, testarudo,
que te vou á poñer preso
e te vou deixar desnudo.—
Y-o labrego, á pór de rogos
depois de darll' os escudos,
cen veces lle daba gracias,
cortesías e saludos.

—D' estas cuestiós inda saco
gracias á Dios algun zumo;—
ficia pra si o d' a fé
ó volverse o polainudo.—
o demais era impoible
vivir e-o papel de *luto*
sempr' esquirbe que v' esquirbe
sin ver catro cartos xuntos;
pois o goberno, maldito
si dá un ichavo meruno
por esto d' o criminal,
e por si en algo m' escurro
d' a mulla, ante Dios decriño
a responsablidá, e culpo
ós señores gobernantes
d' os meus amaños e hurtos.—
E rezando padre-nuestros
e' a concencia com' o xusto
iba enchendo suas uchas
aqueste esquirbano cuco,
e non había labrego
en tres legoas ó circuito
que deixara de pagarlle
de rendas o seu trebuto. . . . .

Hay un ano que morreu
¡Dios s' apiada d' o defunto!
qu' os miles qu' aquí deixou
serviron de past' ós buitros
(quero decir, ós curiás
compañeiros de Bartulo).

CARLOS POL CAAMAÑO.

Ó MÓR D' A KAREIRA

O MELLOR REMEDIO A RISA.

¡Probe rapás!... Mirádeo aló sentado n' unha
pena á veira d' o mar, co-a cachola fineada en-
trambos puños pechados, os codos espetados n-as
rodillas, a mira'a tan pronto perdida n-o lexano
horizonte como sumíndose n-as profundidás d' o
mar sombrizo, e espreméndose pra desafogar seu
dolor n'un suspiro que non pode botar d' o peito e
que ruxe n-a gorxa prelocindo un queixido xordo
com' alá n-o outeno o vento traves' ó bruar entr'
as pólas secas d' os álbes.

Non chora, porque seu dolor é com' as tronadas
d' o vrau, moito mais terrible porque non pode de-
rreterse en auga; non chora, pro seus párpados es-
tán roxos e-o lume d' a pasión ea que s' abrasa a
y-alma, e fuxe d' asociadá n-a qu' en valde buscaría
un peito amigo que poider' aliviar sua pena imensa,

indicible, a pena d' un amor sin correspondenza,
d' unha idolatría rendida n-as aras d' unha deusa
que non escoita, nin ve nin sinte.

¡Probe Simplicio!—Simplicio chámase o rapás
de quen veño falando;—probe Simplicio que non
via en tod' o universo máis qu' n sólo sér qu' o
e achía todo, céo e terra, aire e mar; e ese sér *único*
—cando tantos millós de millós enchenda' a Nature-
za—ó que se sinte atraguido com' a volvoreta á lus
qu' ha de abrasala, é refrantario á seus sentimen-
tos, á suas ánses, á seu amor, en fin.

Faxe d' o rolo d' a xente e busca a soedá, que
si n-ela non s' alivia súa pena, ó menos ten a triste
satisfacción de vela refrexarse en si mesma, conso-
lándose com' os condenados ó verse rodeados d' ou-
tros mais.

Estos e outros pensamentos atormentaban o ca-
letre de Simplicio, pra quen a vida convirtírase de
súpito n'unha carga pesada, n'un mal que non tiña
outra cura qu' a morte, por qu' a rapaza en quen ci-
frara él tod' a sua filicidá habíalle dado ... unhas
calabazas.

O istinto d' a propea conservacion deixára lugar
ó d' a propea destrucion, porque si a vida está re-
concentra la n' un solo ouxeto e este se perde, é na-
sario morrer... ¡como si o amor fose propiedá d' o
ouxeto e non d' o suxeto! Pro vayan vostedes con
filosofías ós namorados.

En fin, que namentras Simplicio medía seu de-
lor e o vacío d' o seu corazon, pasaron as horas e a
noite pechou, e cambendo por primeira ves de pos-
tura dende que se sentara n-a pena y-erguéndose en
pé dereito, condensou todos seus sentimentos e re-
freusiós n-estas palabras:

—¡E nazasario morrer! Non quero qu' o sol de
mañan alumée meu delor!

E sacan lo unha carta d' o peito espetouna con
dous alfileres n-o tronco d' unha silveira que prêto
d' alí había; carta n-a que se dispidia de seus páis,
d' os hirmás, d' os amigos, d' a sociadá, d' as estre-
las e, sobre todo, d' *Ela!*

Ensiguida espieuse d' a chaqueta y-o chaleque,
que dobron e puxo moi amodiño n-o chan, colocan-
do enriba o chapeyo; descalzouse tamen e n-esta
disposicion e como acostuman facer os rapaces antes
de botarse á nad' fixo a sinal d' a crus, que sirveu
pra traerlle á memoria a visita qu' iba facer á Eter-
nidá, á donde nadia o chamaba aínda: a persencia
d' un Xuez alritado pol-o querbantamento d' o máis
grande d' os deberes, cal é o de conservar a vida,
despertou n-él unha migalla de xuício, e caendo de
xinollos escomenzou á espricarse así:

—¡Señor, perdóa o grande crime que vou come-
ter; xa sei que non teño dreito á dispoñer d' a vida
que me deche, pro éme impoible soportala, pois a
única muller que podía ralizar a filicidá. ...

N-este momento sua rodilla dreita debaixo d' a
que tiña collid' a punta d' a silveira en qu' espetara

a carta, trembou facendo abanear á esta, e rozándose as follas e o papel produxose un sonido tan semellante ó d' unha carcaxada xorda, que Simplicio creeu por un momento qu' algunha persoa o espia-ba, e interrompeuse n-as esclamacións cuase avergonzado: despois como non vise bulto algún e quedase tod' outra vez en silencio, volveu á fincar a rodilla, e continuou:

—¡Si, Dios mio, perdoa miña resolución, pro eu non podo vivir dendes que sei qu' entregou seu corazón á outro home; eu, á quen botaches á este mundo soamente pr' adourála... .

—¡Já, já, já, já, já!—outra vez a carcaxada xorda e contida com' a d' algun qu' estoupara por rirse volveu á interrumpilo, sobre rolléndoo hastra o punto de sentir subírsell' á cara os coores d' a vergonza. ¿Quén podía estar ali escondido? Persoa humana non era posible, porque dende o sitio en qu' él s' atopaba rexistrábase á sempre vista un bó anaco de terréo. Pro ¿quén sabe? Non, pois rir habíanse rido; esto apostáboo él e-o seu pescozo, por-mais qu' o pescozo d' un home que vai matarse val moito menos qu' o d' un pito.

¡Que vergonza! Habíano estado espindo quizais dendes que se sentara n-aquela pena; habíano visto e oído facer e dicir tantos disparates.... algun conocido qu' o iría pregoando por ahí, pra qu' hastra despois de morto corresen a chacota co-él.... ¡En qué ridículo por pouco non se mete!

Calzouse n' un abrir e zarrar d' ollos e fuxien d' aqueles sitios vistíndose ó paso as prendas de que s' espira, e resolto á disimular.... non á disimular, á *alegrarse de veris* pra mellor desmintir á calquer bulron que viñese contand' o lance.

A paso lixeiro e sin atreverse si guera á volver atrás a cabeza meteuse pol-as pircías ruas d' a vila, parecéndolle qu' algunha persoa o viña persiguindo co-aquela risa bulrona e sarcástica que tant' o mortificaba; en efecto, unha persoa camiñaba tras él e íbase achegando cada vez mais hastra qu' alcanzando lle puxo a man enriba d' o hombro e-o esa franqueza propea de camaradas, ó mesm' tempo que lle decía:

—¡Parece imposible, Simplicio!

Volveuse ést', e supoñendo qu' aquela escramacion era alusiva ó suicidio malogrado, apresurouse á responder:

—¡Por Dios ch' o pito, non o contes á nada, pois correríame de vergonza si se soupese!

—Pro si xa o sabe tod' o mundo; e ademais, ¿qué che se pode importar á ti d' unha muller como esa?

—Tés razón, pro eu estaba tolo e si non chegas tí-tan á tempo pra rirte. ...

—Pro tí de qué falas?

—E tí?

—Eu falo d' a rapaza por quen tí bebías os ven-

tos, que fuxeu esta mañan d' a casa de seus páis e'un asistente d' o cabalo d' un capitán.

Un deluvio que se lle viñera enrib' á Simplicio non ll' houbera deixado tan fresc' o caletre como ll' o deixou esta noticia. ¡Por qué muller s' houbera él quitado a vida si non foran aquelas duas carcaxadas qu' oíra e qu' aínda iñoraba quen poidese ser o qu' as botou. Pro, ¡bendito él, porqu' o salvara d' a morte e d' a condenacion quizais!

A siguiente mañan lembrouse de que deixara esquencida como testimonio d' o seu delito a carta de despedida e foise correndo ó sitio en qu' a puxera pra evitar qu' algun outro lle botar' a man; d' estonces e facendo algunhas probas poido convencerse de qu' o roce d' o papel co-a ; follas d' a silveira produxera aquel roído que tan ben remedara unha carcaxada.

O decátarse de tan felís engano foi él o que se rieu d' aquel outro Simplicio d' a vispera que por pouco fai a mais grande d' as barbaridás, e escramou pra seu chaleque:

—¡Doom' ós diaños si cantos se levan matado n-este mundo tiñan mais motivo pra facelo, ou méenos remedio qu' eu!

A. V. T.

CONFIDENCIAS D' UN RATO

(CONCLUSIÓN)

Pro, a que á nada perdoa, chegou á porta de meu amo e señor e chamouno, levándoo ós seus dominios onde deberon acompañalo catro pequenos *Machiavelos*, suplíndoo de director d' escena e apuntador un d' éstes o Cid Campeador d' o Palramento d' a política e hastra d' a poesía, o ilustre xefe d' falanxe d' os desperdicios, que por aprobeitalo todo pra engrosar as *hourradas masas*, non votaria de perda, anque solo fora pr' individuo d' a policía sacreta, á calquer coitadiño rematado.

Este foi a y-alma d' o fregado: gaspacheiro d' orixen, fixo un gaspacho d' os prohombres d' as difrentes franciós liberales, comenzando por seu paisano Romero e concurindo por seu amigo Castelar, á quen xa lle sopraba ó oído por aqueles tempos, e conta que foi o que ll' apuntou cando éste era presidente d' o poder executivo aquel despropósito qu' hatou a república de pés e mas: "Baixo a bandeira republicana caben todo-os partidos políticos". ¡A ver baixo que bandeira caben agora os republicanos.

O resultado d' esto foi que, com' os liberales foron, son e han ser senpr' uns babiós, diron os mellores empregos ós enemigos desfrazados, confiand' os primeiros postos d' o exercito á xenerales qu' estaban vendidos ós *outros* en corpo e y-alma.

—E di tí, rato hestoreador e felósefo; ¿que houberas feito tí no caso d' o presidente d' a república?

—Pois un espulgo, home, un espulgo, e d' este

modo abria n-o escalafón xeneral d' o exército campo ancho pr' o méreto e pr' os que fosen afeutos á república. Pois qué, Napoleón, ¿non sacon seus mellores xenerás d' as cráses mais baixas?

—Cuase, cuase tés razón. Sigue.

—Olvidábaseme decirche que mentras pasaban estas cousas andaba eu de Zeca pra Meca, asexando aquí e alí, e metido sempr' entr' órdes e partes cifrados, tend' ocasion un dia de paparme un pr' o almorzo, que descifrado antes por min con bastante traballo, decía así:

“Querido P.: Esto marcha ben; pro fanme falla cartos, por qu' o meu papel é caro d' abondo: os meus xa diron de si canto podían. Podedes dar o golpe canda queirades, y-ó ano axustaremol-as contas.”

D' o que dedúces que non solo os liberas son babilón;—interrumpin eu ó rato que, ó oubirme, púxose á guñar a orella dereita, como quen di:

—Eche como ti dis.

—Deixando á parte tuas filosofías,—continuo meu pequeno eronista—non teño pra que decirche qu' escori chei meu maxin pra curesear os sacretos de todolos prohombres que tallaban enton n-a política votando sempr' a sua en porto. Cando alcurren unha d' as pirmeiras derrotas d' as tropas leas (leas segun vos), xa facía dias qu' o sabiamo Dorregaray, eu y-o xefe d' a columna.

—¡Craro!—volvín á interrumpir eu.—!Qu' haxa un cadávre mais, qu' importa ó mundo!

—Nin tanpouco miles de cadávres, cando n-elo se xoga a reposición de donos lexitimos d' a nación. É verda que todol-os demais cidadanos ventilan seus dereitos diante d' o xués, pro eses ventilanos á fungueirazos, pro fuxindo éles de luxarse. Pro non me mó-as tanto co-as tuas saídas de tono, que vai chegal-o dia e terei que meterme n-o buraco.

—Non será así, pois dend' hoxe quedas baixo amiña proteución, e xuro que che' hei facer o caldo groso.

—Como ti queiras e moitas gracias. Pois como ch' iba dicindo había moitas intelixencias de parte á parte, e hastra douose o caso de que alguns calristas presentados á indulto foron encarcerados e levados á puntos d' a línea que por estar preto d' os reales calristas non tiñan estes mais labor que votarlles a man e apriearlles tod' o peso d' o código seu esquirto con catro onzas de prom o.

O mais malo que fixéchedes os republicanos.....

—Pouco á pouco, qu' inda non che dixen cal é miña opinión.

—Pois enton, o mais malo que fixeron os republicanos foi confiar a direucion d' o barco á un piloto tan galiña, trapaceiro e soberbeo com' esa laberca, n-a casa d' o que tamen estiven tempo abondo pra saber qu' é tan republicano com' o Baxá d' as sete colas.

—Vou vendo que tomal-a hestorea dende moi lonxe. y-eu quero noticias frescas e de xente que conozca.

(Continuaráse)

FUNGUEIRAZOS

Os bañistas d' a Birbiriana, aqueles que non queren contraveñir os bandos municipás e qu' ó mesmo tempo non teñen pra salvaguardia d' o seu pudor nin siquera a folla de que segun fama se sirveu Adán, quéixanse de que moitas fillas d' Eva que preto d' ali van lavar a roupa, os poñan n-o duro trance de perder a vergonza ou deixar de bañarse, pois os ollos, non por ser de muller deixan de ser pecadores, e tras os ollos vai ás veces a lengoa, caendo sobr' os qu' están bañándose un trobon de ditos *picantes* que fan formigar a sangre.

A autoridade debe prohibir que se lave n-o cativo regato qu' entre aquelas penas corre, cando tantos sitios mellores hay donde facelo, e declarar *libre* esa praya pra os que xusgan saudabre que tod' o corpo reciba os beneficios d' a auga e d' o aire.

Por alquivocacion, e tomándoa sin duda por leontina roubaron uns cacos á barca española “Paquete de Cantabria” unha cadea de ferro de nove quintás de peso.

Por este camiño de temer é que nin as quillas d' os barcos estén seguras n-a badía.

Os presuntos reos qu' apaerzan—qu' aparecerán, si señor—aposto á que responderán ós cargos que lles faga o inspeutor de policía:

—Si se duda de nosoutros que se nos cachéen os pe-tos.

Sesion municipal *ordinaria* d' o lus.

As cinco e media da tarde, baixo a persidencia do señor Lloreda, e c' asistencia de trece concexás. dou comenzo a sesion, aprobandos' a auto d' anterior, despois de facer unha pequena reutificacion o señor Golpe.

Despois de algus dimes e direiches, acordouse seguir a descusion d' os presupostos, por causa d' enlazar unha sesion con outra, facendo uso da palabra o persistente da comision d' hacienda señor Casares pra apoiar a enmenda que persentara na sesion pasada sobr' o aumento de sold' o sacretario: Post' á votacion, foi aprobada por-tod' os concexás persentes, menos pol' o señor Golpe, que votou en contra. Na mentras durou esta, sa-líu o sacretario da sala de sesiós.

Sin saber por que razon, retirou a outra enmenda o señor Casares, apersurandose a facela sua o señor Golpe, que foi aprobada, e de consiguiente aumentad' a 8000 reas o soldo dos medecos ultemamente nombrados. Votaron en contra Pintané, Labaca, Garcia Collazo, e Maior Rivas.

Algus concexás pra darlle quizais unha mostra de deferencia o propoñente, salírouse no auto da votacion.

Aprenda, don Xan.

Asi empezamos por facer economías' aumentand' o soldo os empregados de maor categoria, que no habian pedido e son os que menos o percisan.

A proposta do señor Villelguas, quedou a mesma cantidá d' anos anteriores, pr' a suscrecion d' a biblioteca gallega.

Pr' os uniformes d' os porteiros incruense 300 pesetas. De que pano ll' os faran!

Proponse pol' os señores Labaca, Garcia Collazo' e Lamela, o aumento d' un oficial de sacretaria e que pasen á prantilla os dous temporeiros, pol' o que non gravan o persuposto mais qu' en 2.000 pesetas. Com' a comision, de nada fai costion de gabinete, ademite a proposicion, que foi aprobada, contando desde pirmeiro de Xulio entrante, con un negociado mais, ou sean xa cinco. A este paso, dentro d' algus anos, o persuposto municipal queda enteiraño nas otacinas, pois é de caixon que pr' o qu' ven, se ll' aumenten os soldos, por seren tan fillos de veciña com' outros empregados calquera.

N-o equipo e vestuario d' a ronda, faise unha aconomia de 1500 pesetas e por mais que se conoze a necesida de renovar os uniformes, com' é xonte miuda pol' a que nada se interesa...

Material d' encendos, 1000 pesetas de rebaixa. Eu ereio qu' é mellor soprimir tod' a partida e volver os tempos antigos, e que cada un se gobernase coma poidese no caso de un seniestro, pois é verdadeiramente vergonzoso qu' unha pobraion que quer e pode estar a altura das pimeiras d' España, non teña o material necesario e organizado o corpo de bombeiros con todol' os adiantos do dia, e o pouco que ten selle escatime pra dedicalo á crear prazas d' esquirbentes, e aumentar soldos a quen non-os pide.

Como por varios motivos podesenos subir os coeres á cara e avergonzarnos, acordouse suprimir algus farós, pra que os forasteiros nin nos vexan ben as caras, nin outras cousas qu' hay n-a pobraion. Segun' a cantida que se aconomiza (11.000 pesetas) quedamonos sin a cuarta parte de alumbrado.

Quén quer aventurar comigo á que non se toca á ningun farol qu' haixa cerca d' a casa d' algun concejal...

N-a poda d' arbolado, rebaixanse 1000 pesetas, e si a comision quixera seguir o noso consallo, debía soprimir esa partida, e deixar medrar os árbores como quixesen, e entonces teriamos sombra como foi falta.

O señor Collazo con unha inocencia qu' o honrra, propuxo que pra matar un verme que destruye as prantas dos xardis, se utilizase os servicios d' un crego, o que por oito pesos, comprometia a facer desaparecer os animalíños.

N-a neca cousa que estiveron acordados anque algo escason, foi no aumento de 500 pesetas pra premios das escolas publicas e de Bellas Artes.

Suspendese a descusion do proposito e entrase no despacho ordinario, lendose unha comonicacion d' Hacenda que reclama por consumos 95000 pesetas, e que consultado e' o abogado, este era non ten dereito a tal reclamacion e aconsell' a alzada, acordandose asi.

Donse conta d' unha comonicacion da deputacion provincial reclamando 170.013 pesetas, que contesten dentro d' o terceiro dia, e que en todo este mes se fagan afeutivas, so pena en outro caso de ter que recurrir a medidas coercitivas.

C-o este motivo, entabrouse unha descusion algo viva, na que tomaron parte os señores Labaca, Mayor Rivas, Co'pe e o presidente, acordandose despois de

pernunciar este último un descurso que se conteste en términos respetuosos pero decindo que non se pode pagar, por carecer de recursos.

Concedese autorizacion o depositario, pra cebra os intreses de unhas láminas, e volves' a descusion dos persupostos.

Quizais fatigado pol' o descurso que pernunciou, retirous' o alcalde, sustituinto na persidencia o señor Garcia Collazo.

D' esta maneira continuou a sesion facendo do persuposto municipal, o qu' o corvo d' conto, que eriou os fillos e despois quitaronll, os ollos.

Agora solo falta, qu' a xunta d' asociados bote por terra (que non-o fará) tod' este traballiño.

MORALEXA.

Rogando á Dios e dando á ferramenta con pena atende Xan qu' os lé: n-aumenta, mais, pese á salvacion, quixo ser rico y-enpuñou a ganzúa enves d' o pico. D' estonces vive ben e vése honrado, qu' o diñeiro é unha xesta pr' o pecado.

Hemos recibido o Regramento impreso d' a Cociña Económeca creada n-esta capital pol-o que foi gobernador d' a provincia señor D. Teodoro Baró.

Seu articulado abraza con claridad e concision canto se relaciona e-o réxime interior d' o establecemento, organizacion e funciós d' a xunta directiva e empregados, concerniudo co-a relacion d' os señores que compoñen dita xunta e suscritores.

O número d' éstes, dad' a importancia e significacion d' o establecemento, parécenos moi escaso e non responde á flantropia de que tantas mostras ten dadas a cibdá herculina.

IMP. DE A. AMENEDO PONTE.

Rua d' a Fila, núm. 7, Cruña

XASTRERIA DE JACINTO SEOANE

Canton Pequeno, núm. 12, baixo

N-este establecemento confeccionase toda crás de prendas de vestir pra señores e nenos, con arreglo ó último figurín d' a moda e co-a perfección, prontitá e economía que ten acreditado con seus numerosos parroquianos.

Cantón Pequeno, 12, baixo

A NUNCEOS

PAPELERIA. LITOGRAFIA

E OUXETOS D' ESQUIRTORIO

M. ROEL,

54-Real-54

Comprato sortido en toda clás de papés de fio pra oficinas—de follas longa pra predecos e obras—boniños papés papieiros e comecias pra cartas—titulas, apiceiros, prumis e canto dal falla n-os esquirtorios, —compreto y elegantes útiles pra dibuxo, así como tamén artecelos pra funar.—Abundante sortido de libros moi cuquiños pra rezar n-a eirexa señoras e señoras.—Libros con siguideiros pra contas.

Ista casa conta n-o seu espacioso taller c'unha dúcia de rapaces, uns que rásan n-as pedras facendo bonitiñas cousas e-os lapiceiros d' aceiro, y-outros que fan botar d'as máquenas follas abondo con vistosos coores; e o mesmo fanse traballos pra oficinas civiles e d' os corpos armados, papés e-os timbres moldeados; empresarios pra contas, libros siguideiros de mais ou menos follas, como fanse tamen moi boas TARXETAS brancas, de loito e con escudos d' armas ou outras alegorías. Etiquetañas pra os feires, botellas de viño, cervezas o pr' as tendas de medicinas. Letras de xiro, cartés, cartas co-a relacion empresa pra non ter qu' esquirbir tanto n-os comercios, esquelinañas pra noticear casamenos, e outras cousas que por ser moitas se m' esquencen

54, calle Real, 54—A Cruña

MARIANO VAL E C.^A

Santa Catalina, 17

Viños d' Aragon, Castilla, Blanco Chiclana, Riveiro e Valdepeñas.

Viños de mesa como éle^s n-os atopades n-o pobo, dan forza ós convalescentes, curan o cólera morbo, ós vellos dan longa vida, ás casadas dán refolgo e se contan moitos casos de rasucitar ós mortos. E o sacreto d' estas curas beber un neto d' un sorbo, e repitindo estas tomas pagar ben e pedir outro. Pra pifar entre comidas o Chiclana é como un ouro, e onte un vello qu' o catou saíu d' ali feito un mozo. **NON MAIS CALVOS**, qu' este viño fai medral-o pelo á meitos, si con magras de ramon dan unhas fregas ó estégamo.

ZAPATERIA BRIGANTINA

DOMINGO TENDIDO E COMP.

Ruaf. isa, 12—Betanzos

N-esta cónceida tenda, á que xa-ta fan' abona, hay canto a moda pertenda, bó e barato, iqu' é perbenda, n-estes tempos, segun sona!

Hastra d' o confin d' a terra veñen aquí os materiás; e aquí, co-a rutina en guerra, faise o calzado, á compás d' as nociós qu' a cencia encerra.

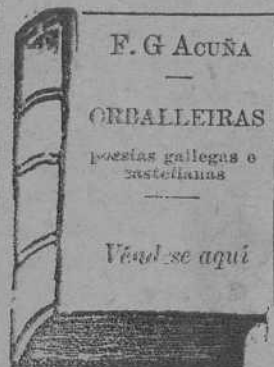
Estética, Xeometría son mayestras n-o taller, direutor' a Natomía, e dáse os pés outro sér e ó corpo mais gallardía.

GRAN TINTORERIA D' O PALENTINO

Calle d' Orzan, 68

N-este acreditado establecemento tíñese de todol-os colores e quitansa toda clás de manchas ás roupas, así de señoras como de cabaleiros; ademais lávanse cobertores de lan, usados ou novos, dáselles o coor que queira e sácaselles o pelo; todo moi baratiño e co-a preferucion que ten acreditado.

NON ESQUENCERSE:—Orzan, 68, Cruña.

A FULIADA

PREÓDECO SEMANAL D' ENTERESES MORÁS E MATERIÁS.

Sal á lus todol-os xueves

Precio de suscricion:—Oito cadelos pequenos ó mes

Número solto UN can grande

EMPRENTA

DE

A. AMENEDO PONTE

Rua d' a Fila. n.º 7

Faise aquí toda clás de traballos, ben e barato.